

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Козак Ю.Г.

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 8.05056 Міжнародні економічні відносини
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Зовнішньоекономічна діяльність підприємств (організацій)»
(назва магістерської програми)

на тему: «Удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства на світовому ринку інжинірингових послуг (на прикладі «КБ Теплоенерго»)»
(назва теми)

Виконавець:

студент факультету міжнародної економіки

Жуков Максим Олексійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри МЕВ

(науковий ступінь, вчене звання)

Уханова Інна Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

АНОТАЦІЯ

Жуков М.О. «Удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства на світовому ринку інжинірингових послуг (на прикладі «КБ Теплоенерго»)»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«8.05056 Міжнародні економічні відносини»,
за магістерською програмою
«Зовнішньоекономічна діяльність підприємств (організацій)».
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – діяльність «КБ Теплоенерго» на ринку міжнародних ринках інжинірингових послуг в сфері теплоенергетичних технологій.

У роботі розглядаються теоретично-методичні основи надання інжинірингових послуг зовнішньоекономічної діяльності підприємства, методичні підходи до визначення ефективності інжинірингових послуг на світовому ринку інжинірингових послуг

Проведено аналіз надання інжинірингових послуг «КБ Теплоенерго» на світовому ринку, зроблено діагностику зовнішньоекономічної діяльності підприємства на світовому ринку інжинірингових послуг.

Пропонуються організаційні заходи оптимізації надання інжинірингових послуг «КБ Теплоенерго» зокрема, обґрунтовується необхідність створення технологічного інжинірингового центру для вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності «КБ Теплоенерго».

Ключові слова: міжнародний інжиніринг, зовнішньоекономічна діяльність, інжинірингові послуги, світовий ринок інжинірингових послуг, показники зовнішньоекономічної діяльності.

ANNOTATION

Zhukov M.O. "**Improvement of the foreign economic activity of the enterprise in the world market of engineering services (for example, "KB Teploenergo")**"
thesis for Master degree in specialty «8.05056 International Economic Relations», under
the program
«Foreign Economic Activity of an Enterprise(Organisations)»
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

Master's qualification work consists of three sections. The object of research is the activity of "KB Teploenergo" in the market of international markets of engineering services in the field of heat and power technologies.

The theoretical and methodological bases of provision of engineering services of foreign economic activity of enterprise, methodical approaches to determination of efficiency of engineering services on the world market of engineering services are considered in the work.

The analysis of provision of engineering services of private enterprise "KB Teploenergo" in the world market, diagnostics of improvement of foreign economic activity of the enterprise in the world market of engineering services has been made.

The proposed organizational measures for optimizing the provision of engineering services "KB Teploenergo" in particular, justifies the need to create a technological engineering center to improve the foreign economic activity of "KB Teploenergo"

Key words: foreign-economic activity, engineering services, efficiency of activity, engineering services, world market of engineering services, indicators of foreign-economic activity.

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО ІНЖИНІРИНГУ ЯК НАПРЯМКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА		7
1.1. Поняття та особливості здійснення інжинірингових послуг на світовому ринку.....		7
1.2. Чинники, що вказують вплив на здійснення міжнародних інжинірингових послуг.....		20
1.3. Методичні підходи до оцінювання інжинірингових послуг підприємства, що діє на світовому ринку.....		29
ВИСНОВКИ ПО РОЗДІЛУ 1		35
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ІНЖИНІРИНГОВИХ ПОСЛУГ "КБ ТЕПЛОЕНЕРГО"		36
2.1. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності "КБ Теплоенерго".....		36
2.2. Аналіз експорту інжинірингових послуг "КБ Теплоенерго".....		53
2.3. Аналіз чинників, що впливають на діяльність "КБ Теплоенерго" при наданні міжнародних інжинірингових послуг.....		61
ВИСНОВКИ ПО РОЗДІЛУ 2		70
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ "КБ ТЕПЛОЕНЕРГО" НА СВІТОВОМУ РИНКУ ІНЖИНІРИНГОВИХ ПОСЛУГ		71
3.1. Вдосконалення інструментарію підвищення фінансової стійкості інжинірингових напрямків діяльності «КБ Теплоенерго».....		71
3.2. Створення технологічного інжиніринговий центру на базі «КБ Теплоенерго», як чинник вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності.....		78
3.3. Економічно-прогнозний аналіз результатів створення технологічного інжинірингового центру для вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності «КБ Теплоенерго».....		84
ВИСНОВКИ ПО РОЗДІЛУ 3		99
ВИСНОВКИ		100
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		102
ДОДАТКИ		109

ВСТУП

Протягом останніх десятиліть сфера послуг на світовому ринку характеризується як один з секторів світової економіки, що має динамічний розвиток. Прорив послуг на світові ринки є одним з найважливіших і значущих явищ в сучасній економіці, де спостерігається постійне зростання частки послуг в ВВП промислово-розвинених і країн, що розвиваються. Стрімке зростання міжнародних операцій з торгівлі інженерно-консультаційними послугами виділив їх в самостійний вид міжнародної торгівлі, що і призвело до утворення світового ринку інжинірингових послуг. На сучасному етапі світової економіки відбувається постійне збільшення обсягів і сумарної вартості інжинірингових послуг, все більша кількість країн експортують інжинірингові послуги, які супроводжуються поставками машин, обладнання, засобів комунікацій і інноваційних технологій. Вихід на міжнародний ринок інжинірингових послуг для вітчизняних компаній є порівняно новим напрямком, тому вважається актуальним проаналізувати діяльність вітчизняних інжинірингових компаній на міжнародному рівні та можливості удосконалення такої діяльності. Вищевикладене обумовлює **актуальність теми** дослідження кваліфікаційної роботи.

Проблеми вдосконалення та розвитку міжнародного інжинірингу відображені у наукових працях українських та зарубіжних вчених-економістів, серед яких: К. Дорофеев [5], А. Лобанов [6], А. Румянцев [7]. А. Ярощук [8] та Ю. Чубатюк [9] та ін., які чергу ґрунтовно дослідили розвиток інжинірингу як на території України та і у світі. Однак у сучасних високо конкурентних умовах пошук заходів щодо підвищення ефективності інжинірингової діяльності вітчизняних компаній у міжнародних ринкових умовах залишається необхідним.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження зовнішньоекономічної діяльності «КБ Теплоенерго» на світовому ринку інжинірингових послуг та розробка рекомендацій щодо її удосконалення.

Для вирішення поставленої мети у дослідженні було окреслено такі **завдання:**

- визначити поняття та особливості здійснення інжинірингових послуг на світовому ринку;
- провести узагальнення чинників, що вказують вплив на здійснення міжнародних інжинірингових послуг;
- провести дослідження методичних підходів до оцінювання інжинірингових послуг підприємства, що діє на світовому ринку;
- проаналізувати зовнішньоекономічну діяльність «КБ Теплоенерго»;
- провести аналіз експорту інжинірингових послуг «КБ Теплоенерго»;
- проаналізувати та узагальнити чинники, що впливають на діяльність «КБ Теплоенерго» при наданні міжнародних інжинірингових послуг;
- вдосконалити інструментарій підвищення фінансової стійкості інжинірингових напрямків діяльності «КБ Теплоенерго»;
- обґрунтувати створення технологічного інжиніринговий центру на базі «КБ Теплоенерго» для вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Об'єкт дослідження – діяльність «КБ Теплоенерго» на міжнародних ринках інжинірингових послуг в сфері теплоенергетичних технологій.

Предмет дослідження - теоретичні основи та організаційно-економічні рішення щодо удосконалення діяльності «КБ Теплоенерго» з надання міжнародних інжинірингових послуг в сфері теплоенергетичних технологій.

Методологічну основу кваліфікаційної роботи складають теоретичні положення економічної науки, наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, присвячені проблемам міжнародного ринку послуг та інжинірингу. При написанні роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи:

узагальнення та синтезу, порівняльного, статистичного та економічного аналізу, графічні методи, методи прогнозування та кореляційно-регресійний аналіз. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи використовувалися закони та інші нормативно-правові документи, монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України та Міністерства економіки України, внутрішня звітність підприємства.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами роботи опубліковано тези доповіді «Україна на світовому ринку інжинірингових послуг» у конференції «Досягнення і проблеми сучасної економічної науки» в рамках засідання секції «Світова економіка та міжнародні відносини» загальним обсягом 0,3 авт.аркуши (27 жовтня 2017 р., Тернопіль) та викладено у доповіді «Проблеми підвищення конкурентної позиції фірм на міжнародному ринку інжинірингових послуг» в рамках засідання секції «Міжнародна конкурентоспроможність підприємств і регіонів: питання теорії та практики» на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Мікро-, мезо- та макроекономічні аспекти інноваційного розвитку економіки», 24 березня 2017 р. (Одеса, ОНЕУ).

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків обсягом 101 сторінка, переліку літературних джерел загальної місткістю 67 найменувань.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило дійти наступних висновків:

1. Інжиніринг - це широкий спектр робіт і послуг, що надаються консультаційною компанією: від складання технічних завдань і проектних пропозицій, проведення інженерно-вишукувальних робіт, включаючи будівництво нових і реконструкцію діючих промислових об'єктів, розробку машин, устаткування і технологічних прийомів, до консультацій економічного, фінансового і іншого характеру. У міжнародній практиці в залежності від виду виконують інжинірингових робіт визначають дві категорії фірм: спеціалізовані (надання інженерно-технічних послуг - основна сфера їх діяльності) та промислові (поєднують надання інженерних послуг з виробничою діяльністю).
2. До найважливіших переваг системи інжинірингу слід віднести: підвищення ефективності інвестицій в зв'язку з появою важелів впливу на бюджет проекту, скорочення термінів виконання робіт і виробничих витрат, привабливість для замовників перспективи консолідації в одних руках необхідного набору послуг, пов'язаних із здійсненням інвестиційних проектів, появу реальних передумов для переходу до ефективного професійного управління в зв'язку із зосередженням в руках інжинірингової компанії технічної і вартісної інформації по проекту, зниження інвестиційних і інших ризиків для компанії, що використовує систему інжинірингу, підвищення конкурентоспроможності на вітчизняному та зарубіжних ринках.
3. До чинників інноваційної інфраструктури, що впливають на формування і розвиток інжинірингової діяльності відносять наявність технопарків, технополісів, наукових і промислових парків, грюндерських центрів, бізнес-інкубаторів та інших структур, які стимулюють попит на інжинірингові продукти. Не менш важливим чинником формування і розвитку інжинірингової діяльності є науково-технічний прогрес.

4. У сучасному інжинірингу розрізняють кілька базових методичних підходів до оцінювання інжинірингових послуг підприємства, що діє на світовому ринку. В рамках інжинірингових процедур широко використовують метод оцінки досягнутого рівня показників у порівнянні з параметрами інших підприємств, особливо конкурентів (бенчмаркінг). Новим виміром міжнародної інжинірингової діяльності стає ресурсно-часовий моніторинг управління фінансовими, матеріальними і кадровими ресурсами, а також контроль за термінами виконання всіх процесів на основі створення єдиного інформаційного простору, повного переходу на електронний документообіг і інтеграції всіх проектних даних. Більшість показників оцінки ефективності діяльності інжинірингових організацій зводиться до фінансових.

5. Теплотехнічне інженерне підприємство "КБ Теплоенерго" – є одним з найбільш великих в Одесі. «КБ Теплоенерго» надає широкий комплекс послуг з інсталяції та обслуговування різного теплотехнічного обладнання починаючи з будь-якого етапу: від ідеї, до повної її реалізації та подальшого сервісного її супроводу.

6. Найбільша кількість проданої продукції за кордон приходить на Білорусь. Порівняно з 2013 роком, обсяг проданої продукції та наданих послуг вирос в 5 разів з 1256345 грн до 6524452. Тобто цей ринок характеризується позитивною динамікою. Через політичну ситуацію закrywся ринок Росії який у 2012 році приніс підприємству 7485402 грн. У 2014 та 2015р. «КБ Теплоенерго» вийшло на ринки Польщі та Словаччини.

7. Ціни останніми роками підвищились, це пов'язано з девальвацією національної валюти, так як все це обладнання закупается напряму з міжнародної фірми в іноземній валюті (євро). Відносне відхилення від 2016 року до 2014 склало від 1.11 до 2.35%.

8. Висновки фінансових результатів діяльності фірми «КБ Теплоенерго» демонструють, що майже 60% прибутку фірми приходить на

внутрішній ринок, наступним найбільш прибутковими ринками є ринок Молдови (7.5 млн грн), ринок Білорусі (5.2 млн грн), ринки сусідніх європейських країн Польщі та Словаччини (майже 1 млн). На нашу думку підприємству потрібно підтримувати більш за все вітчизняні ринки, та ринки Молдови та Білорусі. Особливо з цієї таблиці видно що ринок Білорусі більш заінтересований у послугах підприємства. Підприємству потрібно підвищувати рекламну політику у Білорусі, тому що на даний період часу за так зване «обличчя» компанії говорить лише її назва і відгуки клієнтів підприємства, також потрібно відкрити представництво у цій країні для більшої зручності співробітництва.

9. «КБ Теплоенерго» має значення коефіцієнта автономії на рівні, що перевищує нормальне обмеження, тому можна зробити висновок, що підприємство не достатньо стійко у фінансовому відношенні. Коефіцієнт маневреності показує, що протягом 2014-2016 років понад 50% власного капіталу підприємства знаходилося в мобільній формі. Значення коефіцієнта маневреності власного капіталу в динаміці за три роки незначно зросло. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами перевищував рекомендовану максимальну межу протягом всього аналізованого періоду, що характеризує незалежну фінансову політику підприємства.

10. На основі використання SWOT-аналізу нами виявлені такі загрози конкурентоспроможності організації: наявність великої кількості іноземних поставників обладнання зі значним розкидом якості товарів, які прагнуть розширити мережу посередників і споживачів своєї продукції на зовнішніх ринках інжинірингових теплоенергетичних послуг та зниження попиту на послугу в результаті його виводного характеру від попиту на товари тривалого споживання (первинний попит скорочується в результаті диверкласифікацією джерел опалення, скорочення доходів споживачів, падіння обсягів житлового і виробничого будівництва, а попит, викликаний

необхідність заміни обладнання, ще не на часі в зв'язку з більш тривалим терміном зносу і старіння), зростання числа прямих і непрямих конкурентів, наростання обсягів неконтрольованої, недостовірної, негативної інформації про продукцію постачальників і послуги організації, яка використовується, як метод недоросовісної конкуренції.

11. Розрахований інтегральний показник ефективності механізму управління інжиніринговими послугами показав, що у підприємства існують проблеми із стійкістю забезпечення, дана проблема пов'язана із проблемами в маневреності технологічних ресурсів підприємства та функціонуванням робочого персоналу. Водночас підприємство досить сильно залежить від інформації яка надходить від замовників стосовно обсягу інжинірингових послуг в результаті чого у підприємства викинають проблеми із рентабельністю пропонуємих послуг в ціновому аспекті.

12. У роботі було запропоновано раціоналізувати спектр повного комплексу послуг інжинірингової компанії в залежності від їх фінансової рентабельності, ввести тарифні пакети на послуги для постійних клієнтів, заходи, необхідні для зниження ступеня репутаційного ризику для «КБ Теплоенерго» у вигляді реалізації багатоступінчастої процедури контролю якості науково-технічної продукції; впровадження ІСМ - інтегрованої системи менеджменту якості; проведення щорічного моніторингу задоволеності клієнтів за показниками і процедури SWOT-аналізу.

13. Підприємству запропоновано використовувати експортний лізинг, при якому «КБ Теплоенерго» буде постачальником обладнання для лізингової компанії для збільшення збуту в цілому.

14. Покращення спектра інжинірингових послуг від «КБ Теплоенерго» на даному етапі розвитку підприємства неможливо без технологічної перебудови виробничого напрямку послуг, що вимагає реконструкції, модернізації та будівництва, більш нових сервесних дочірніх підприємств, і, відповідно, виконання висококваліфікованих проектних та інжинірингових

робіт. Комплексний спеціалізований інжиніринговий центр в області теплоенергетических послуг на базі «КБ Теплоенерго» в перспективі стане точкою росту для даного підприємства на міжнародному ринку інжирінгових послуг. Інжиніринговий центр на базі «КБ Теплоенерго» використовує за своїм профілем діяльності сучасне обладнання та програмне забезпечення для тривимірного проєктування теплоенергетических, технічно-складних і унікальних об'єктів капітального будівництва та інженерного аналізу складних систем і процесів з використанням САД -, САМ-, САЕ - продуктів. В період 2017-2019 рр. обрана маркетингова стратегія «проникнення». Послуги Центру пропонуються перспективним клієнтам за нижчими цінами, що можливо в зв'язку з отриманням субсидії. Також реалізовуватися стратегія «розвитку продукту / послуги», спрямована на посилення конкурентної позиції компанії на ринку.

15. Аналіз отриманих результатів показав що реалізація запропонованих рішень призведе до скорочення застосування енерготехнічного обладнання на 19,5%, що спричинить за собою зниження експлуатаційних витрат, особливо наступних витратних статей: витрати на ремонт обладнання; витрати на паливо і електроенергію, амортизаційні відрахування. Економія експлуатаційних витрат для обраного підприємства може досягти 380117,1 тис. грн., а отримання фінансового результату на період до 2018 року близько 10 млн. грн..

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кузьмін О.Є. Типологія інжинірингових підприємств як суб'єктів ринкового середовища та інноваційної інфраструктури / О.Є. Кузьмін, Н.А. Городиська. - Київ, 2013. - С. 30-35.
2. Кузьмін О.Є. Установлення верхньої межі доходу ін- жинірингової компанії від реалізації інжиніринго- вих проектів / О.Є. Кузьмін, В.Й. Жежуха, Н.А. Городиська. – Київ, 2014.- С. 215-218.
3. Кащишин В.М. Передумови формування потреби підприємств в інжинірингових послугах впроваджен- ня нових технології / В.М. Кащишин // Технологический аудит и резервы производства. — 2013. — № 4/2 (12). — С. 56—60.
4. Квактун О.О. Сучасний стан світового ринку інжинірингових послуг / О.О. Квактун, Я.О. Лисенко // Економічний простір. — 2013. — № 74. — С. 24—32. б.
5. Кузьмін О.Є. Іноземний досвід інжинірингової діяльності / О.Є. Кузьмін, В.Й. Жежуха, Н.А. Городиська // Проблеми економіки. — 2014. — № 3. — С. 240—245.
6. Рыбец Д.В. Инжиниринг (инженерно-консультационные услуги) на мировом рынке // Российский внешнеэкономический вестник. — 2011. — № 8. — С. 84—95.
7. Ситник О.Б. Досвід інжинірингової діяльності в сучасному економічному просторі / О.Б. Ситник // Економіка та управління підприємствами теплоенергетичної галузі: проблеми теорії та практики. — 2013. — № 4 (24). — С. 104—116.
8. Траченко Л.А. Інжинірингові послуги як об'єкт това- рознавства: експертне оцінювання якості : Монографія / Л.А. Траченко. — Одеса : Атлант, 2014. — С. 212
9. Рыбец Д. В. Инжиниринг (инженерно-консультационные услуги) на мировом рынке / Д. В. Рыбец // Российский внешнеэкономический вестник. — 2011. — № 8. — С. 84 – 95.
10. Внешнеэкономическая деятельность предприятия: Учебник для вузов/ Л.Е. Казанцева, Е.А. Паршина и др.; /под ред. проф. Л.Е.Стровского.- 3-е изд. перераб. и доп. – М: ЮНИТИ-ДАНА, 2013.-847с.

11. Внешнеэкономический толковый словарь /под ред. И.И. Фаминского.- М.: ИНФРА-М, 2015.-512с.
12. Даешь инжиниринг! (Навигатор для профессионала) / под ред. В.В. Кондратьева и В.Я. Лоренца.5-е изд. перераб. и доп.- М.: Эксмо, 2014.-576 с.
13. Краткий экономический словарь /под ред. А.Н. Азрилияна.- Институт новой экономики, 2016.- 1008 с.
14. Международные экономические отношения: Учебник для вузов/ под ред. проф. В.Е. Рыбалкина. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2015.-503 с.
15. Михайлушкин А.И., Шимко П.Д. Экономика транснациональной компании: Учебное пособие.- СПб.: СПб ГИЭУ, 2015.-375 с.
16. Прокушев Е.Ф. Внешнеэкономическая деятельность: Учебно-практическое пособие.– М: ИВЦ «Маркетинг», 2015.- 208 с.
17. Руководство к Своду знаний по управлению проектами (руководство РМ ВООК). Project Management Institute, USA/ США. 7-еизд. перераб. и доп. 2014.-984 с.
18. Официальный сайт Европейской экономической Комиссии ООН [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://www.unesc.org>.
19. Сооляттэ А.Ю. Бизнес-модели компаний: определение, эволюция [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://www.finexperttraining.ru/index.php?ID=152&articleID=358>.
20. Портер Е. Майкл. Конкурентная стратегия: методика анализа отраслей и конкурентов: пер. с англ. – 2-е изд. – М.: Альпина Бизнес Брукс, 2006.
21. Малахов В.И. Контрактные модели реализации инвестиционно-строительных проектов [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: http://www.cfin.ru/investor/contract_models.shtml.
22. Квактун О.О. Сучасний стан світового ринку інжинірингових послуг / О.О. Квактун, Я.О. Лисенко //Економічний простір. — 2013. — № 74. — С. 24—32.

23. Кузьмін О.Є. Іноземний досвід інжинірингової діяльності / О.Є. Кузьмін, В.Й. Жежуха, Н.А. Городиська /Проблеми економіки. — 2014. — № 3. — С. 240—245.
24. Рыбец Д.В. Инжиниринг (инженерно-консультационные услуги) на мировом рынке // Внешнеэкономический вестник. — 2011. — № 8. — С. 84—95.
25. Ситник О.Б. Досвід інжинірингової діяльності в сучасному економічному просторі / О.Б. Ситник // Економіка та управління підприємствами теплоенергетичної галузі: проблеми теорії та практики. —2013. — № 4 (24). — С. 104—116.
26. Траченко Л.А. Інжинірингові послуги як об'єкт товарознавства: експертне оцінювання якості : Монографія / Л.А. Траченко. — Одеса : Атлант, 2014. — 212 с.
27. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. —
Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>
28. Лимаренко В.И. О построении системы управления жизненным циклом сложных инженерных объектов на примере инжиниринговой компании. CAD/CAM/CAE Observer, 2011, № 6 (66), с. 1–6.
29. Экономика и управление в современной электроэнергетике России: пособие для менеджеров электроэнергетических компаний. А.Б. Чубайс, ред. Москва, НП КОНЦ ЕЭС, 2009, 615 с.
30. Стрельцов А.С. Развитие инструментов стратегического менеджмента теплоэнергетических компаний на основе бизнес-матриц. Вестник МГТУ им. Н.Э. Баумана. Теплоэнергетика, 2011, № 3, с.170–181.
31. Фінансова звітність підприємства «КБ Теплоенерго» за 2012-2015 рр.

32. Канчій А. В. Інструменти забезпечення інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності / А. В. Канчій // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 2010. – Вип. 90, ч. 2. – С. 83–84.
33. Маркетингове управління діяльністю промислового підприємства в умовах глобалізації [Текст] : автореферат... канд. екон. наук, спец.: 08.00.04 – економіка і управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / К. М. Березовский. — Х. : МОН Укр. Харківський нац. екон. ун-т, 2013. — 20 с.
34. Маркетингові технології економічного зростання [Текст] : монографія / М.А. Окландер, О.І. Яшкіна, І.Л. Литовченко; За ред. М.А. Окландера. — Одеса : Астропринт, 2012. — 376 с.
35. Маркетингові технології стратегічного екологічного управління сучасним підприємством: методи та інструментарій впровадження [Текст] / Н. Андреева, О. Мартинюк // Економіст. Український журнал. — 2013. — № 1. — С. 22-25.
36. Ральф Ф. У. Уилсон Планирование стратегии Интернет-маркетинга. / Ф. Уилсон Ральф. – Москва: Издательский Дом Гребенникова, 2003. – 264 с.
37. Школьний Є. Поняття зовнішньоекономічної діяльності за законодавством України та країн СНД / Є. Школьний // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 5. – С. 65–68
38. Головна сторінка приватного підприємства "КБ Теплоенерго" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://teploenergo.od.ua/>.
39. Фінансова звітність підприємства «КБ Теплоенерго» за 2016 рр. (червень)
40. Головкин, Р.Б., Соколова, А.В. Юридический инжиниринг: сущность и соотношение с юридической техникой// Юридическая наука и практика: Вестник Нижегородской академии МВД России. - 2016. - № 2 (34). - С. 36-42.

41. Гущина, А.А. Современные проблемы инжиниринговых энергетических предприятий//Российское предпринимательство. - 2012. - № 9. - С. 98-103.
42. Зорин, М.В. Развитие инжиниринга в строительстве на основе логистической поддержки//Российское предпринимательство. - 2012. - № 22 (220). - С. 105-110.
43. Маленков Ю.А. Стратегический менеджмент: учебник. – М. : Проспект, 2015. – 224 с.
44. Современный инжиниринг: определение и предметная область [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://www.up-pro.ru/library/modernization/engineering.html>.
45. Рынок инжиниринговых услуг сегодня и тенденции его развития. [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: http://www.enginrussia.ru/info/statii/rynok_inginiringovykh_uslug_segodnya_i_t.
46. Герасимова Е. А. Стратегические направления инновационного развития предпринимательских структур сферы услуг / Е. А. Герасимова, О. В. Сухих // Проблемы современной экономики. 2013. № 1. С. 202–205.
47. Каточков В. М. Инновационные направления развития сферы услуг как фактор экономического роста / В. М. Каточков // Вопросы инновационной экономики. 2014. № 1. С. 14–20.
48. Петровская Е. В. Рыночная стоимость интеллектуальных услуг / Е. В. Петровская, В. П. Петровский // Креативная экономика. 2011. № 8. С. 10–18.
49. Селяев Е. В. Направления инновационного развития малого бизнеса в сфере услуг / Е. В. Селяев // Инженерный вестник Дона. 2011. № 1 // Режим доступа: <http://ivdon.ru/magazine/archive/n1y2011/343>

50. Тлехурай-Берзегова Л. Т. Особенности инновационных процессов в современной сфере услуг / Л. Т. Тлехурай-Берзегова // Вестник Адыгейского гос. унта. 2011. № 2. С. 65-74
51. Гущина, А.А. Современные проблемы инжиниринговых энергетических предприятий//Российское предпринимательство. - 2012. - № 9. - С. 98-103.
52. Зорин, М.В. Развитие инжиниринга в строительстве на основе логистической поддержки//Российское предпринимательство. - 2012. - № 22 (220). - С. 105-110.
53. Фролова, И.И. Управление качеством на предприятиях (опыт прикладных исследований) (монография). - Уфа: Издательство "Нефтегазовое дело", 2013. - 347 с.
54. Фролова, И. И. Оценка удовлетворенности потребителей качеством услуг газоснабжения // Инновации, качество и сервис в технике и технологиях : Сборник научных трудов 5-ой Международной научно-практической конференции / Ответственный редактор: Горохов А. А. – Курск : Университетская книга, 2015. – С. 319-322.
55. Шеханов, Ю.Ф. Роль высшего руководства при внедрении методов менеджмента и инжиниринга качества в ИСМ предприятий//Методы менеджмента качества. - 2013. - № 10. - С. 36-39.
56. Современный инжиниринг: определение и предметная область [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://www.up-pro.ru/library/modernization/engineering/sovremennij-inzhiniring.html>.
57. Рынок инжиниринговых услуг сегодня и тенденции его развития. [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: URL: http://www.enginrussia.ru/info/statii/rynok_inzhiniringovykh_uslug_segodnya_i_t.

58. Мантуров Д.В. Развитие инжиниринга — важнейшая составляющая формирования инновационной экономики // Вестник Московского государственного технического университета им. Н.Э. Баумана. Серия: Теплоэнергетика. 2013. № 2 (91). С. 3-17.
59. Кесаев С.А. Проблемы реализации стратегии организации в отечественной и зарубежной практике // Вестник Университета (Государственный университет управления). 2013. № 10. С. 136-139.
60. Каплан Р.С. Сбалансированная система показателей // от стратегии к действию / Роберт С. Каплан, Дейвид П. Нортон; [пер. с англ. М. Павлова]. Москва, 2004. Сер. Библиотека IBS ([2-е изд., испр. и доп.]). 200 с.
61. Стрих Н.И., Стрих А.Н. Развитие теории управления предприятием на основе системного подхода и инструментов бизнес инжиниринга // МИР (Модернизация. Инновации. Развитие). 2011. № 5. С. 98-102.
62. Харчилава Х.П. Этические аспекты модели корпоративного управления // Управленческие науки. 2014. № 2 (11). С. 33-37.
63. Александрин Ю.Н. Институциональный аспект стимулирования малого предпринимательства в условиях формирования инновационной модели экономики// Экономика: теория и практика. 2014. № 1 (19). С. 13-19.
64. Александрин Ю.Н. Новые институты развития малого предпринимательства в инновационно-ориентированной экономике// Экономические и гуманитарные науки. 2011. № 3 (230). С. 14-21.
65. Бернштейн, Л. А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация / Л. А. Бернштейн: пер. с англ. / науч. ред. И. И. Елисеева. – М.: Финансы и статистика - 2013. - 267с.
66. Скамай, Л.Г. Экономический анализ деятельности предприятия: учебное пособие / Л.Г. Скамай, М.И. Трубочкина. – М.: ИНФРА–М, 2010.

67. Швецова Н.К. Проблемы учетно-аналитического обеспечения управления финансовой устойчивостью бизнеса // Инновационное развитие экономики. 2013. № 3(15).